

Medgyes, Péter. (1997) *A nyelvtanár*. Corvina: Budapest
 Mumford, Simon (2009) Picture This! *Modern English Teacher* vol 17, nr. 2, pp. 38-40
 Nikolov Marianne; Nagy Emese (2003) „Sok éve tanulok, de nem jutottam sehova” Felnőttek nyelvtanulási tapasztalatai. *Modern Nyelvoktatás*. Vol. 8, nr. 2, pp. 24-40
 Poór Zoltán (2001) *Nyelvpedagógiai technológia*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó
 Rinvolucrí, Mario (1984) *Grammar Games: Cognitive, Affective, and Drama Activities for EFL Students*. Cambridge: Cambridge University Press
 Strohner József (2008) Vizualis nevelés, kép, kreativitás, motiváció. *Új Pedagógiai Szemle* 2008: 08, pp. 6-15
 Tarrone, Elaine; Yule, George (1996) *Focus on the Language Learner*. Oxford: Oxford University Press
 Thornbury, Scott (2002) *How to Teach Vocabulary*. London: Pearson
 Wright, Andrew (1993). *Pictures for Language Learning*. Cambridge :Cambridge University Press

MARKOVITS JUDIT

tanár

Budapest

Életvitel-technika tantárgy és a projekt szemlélet

Előjáróban:

Az Életvitel-technika tantárgy jellegénél fogva kínálja magát a projekt rendszerű oktatásra. A *finom mozgások* és a gondolkodási folyamatok fejlesztésén kívül, a napi élet *problémamegoldását* is közvetlenül segíti a valós döntési helyzetekben.

Olykor azért idegenkednek a kollégák e tárgy tanításától, mert annyira *eltérő szemléletet* igényel a tanítótól. Pedig technikát tanítani mindig élvezet annak, akit izgat az *életszerű tudás* megszerzésének útja, miközben hatékonyan befolyásolja egy kis *közösség társas viszonyait* is. Ez a kettős hatás a legizgalmasabb a kísérletező pedagógus számára!

Valójában azért idegenkednek a nevelők e tárgy oktatásától, mert a **projekt módszer** nagyon *sok kiszámíthatatlan, előre meg nem tervezhető tényező lehetőségét rejt* a hosszú órák folyamán át, így sokkal nagyobb léptékben való gondolkodásra kényszeríti a tanítót is.

A gyermekben – a csoportban történő együttműködés mellett –, a *tervezés + gondolkodás + döntéssorozat + cselekvés + visszajelzések + eredmény + értékelés* folyamatán keresztül a *késleltetést*, mint akarati pszichés vonást erősítheti.

Mégis a projekt(szerű) tanítást kedvelem a legjobban, mert a kisiskolás természetes kíváncsiságát és aktivitását, vagyis leginkább *életkori igényeit elégíti ki*. Közben fokozatosan megtanulnak *felelősen dönteni*, kölcsönösen elfogadni a másikat. Az a meglátásom, hogy a projekt módszer segíti megelőzni a konfliktusok elmélyülését azzal, hogy már a tervezési szakasztól a feladatra irányítja mindenki figyelmét.

A projekt módszer *rugalmas órávezetési keretek* között sikeres. Például akkor, amikor a délelőtt elkezdett tevékenységet – a sikerre való tekintettel, akár jutalomként – délután is folytathatja a tanuló önállóan, párosan vagy csoportban a másnapra felkészülés után.

A *pedagógustól* szintén *rugalmas szemléletet* kíván a projekt végigkísérése. Tudnia kell a háttérben maradni és teret engedni a gyerekek ötleteinek. A döntési folyamatot inkább szabályozni, mint vezérelni kell, de a kellő pillanatban tudnia kell beavatkozni is. Ettől is nehéz ez a tanítási mód, hiszen nagyon sok *indirekt* elemet tartalmaz már az első évfolyamtól.

További problémát jelenthet a tananyag „hálószerű ismerete”, ami a pályakezdekéskor még nincs meg a kellő mélységében, terjedelmében. Mégis bátorítom a kezdő kollégákat, hogy a

technika (a szó „művészetet” is jelent) órákon vállalják fel a projekt-elvű tanítást. Érezzék át a tanítványaikkal azt a *sajátos együttes élményt*, amit ez a módszer nyújthat: A figyelem állandó megosztása következtében garantáltan el fognak fáradni az ilyen rendszerben tartott órák után! Mégis higgyék el nekem – látva a gyerekek lelkes munkálkodását –, mindannyian jóleső fáradtságot éreznek majd.

Kívülállónak olykor kaotikusnak tűnik a projekt munkafolyamata. Sokszor zajjal is jár, de *nevelő hatásaiban komplexebb*, mint mondjuk a frontális forma. Sőt élményszerűbb a tanítónak is, mert jobban kipróbálhatja közben a teljes személyiségét. A gyerekek is könnyebben mehet a tanulás, mert *az élmények által tartósabban rögzülnek a kívánt oktatási tartalmak*.

Már az első osztály első hónapjától szervezhető projektszerűen a technikaóra, miután a tanító megismerte a gyerekeit. Ők az óvoda éve alatt folyamatosan találkoztak az évszakok, a víz, a kenyér, a madarak, a család stb. „szándéktervével”, amely rendszerint egy hét közösen felépített és rugalmasan megvalósított projektje volt. Gyakran egy falra rögzített képsorral (rajzos szimbólumokkal) már hétfőn jelbe foglalták a heti rendet a szülők tájékoztatására is. (Ebben a formában szerepelhetett a személyenkénti feladat vállalása is.)

A végrehajtással egy időben folyamatosan történt a gyermekek gondozása, miközben mesékkel-versekkel, énekléssel zajlott a kommunikációs fejlesztés. A matematikai-rajzi készségek alapozása pedig a közös terv készítésekor történt. Környezetük tevékeny megismerésével játékosan előkészítették a mozgási-kézi koordináció fejlődését, megkönnyítendő az iskolába lépést.

A projekt szemléletű nevelést nem nevezhetjük új trendnek az iskolai gyakorlatban – már több mint százöt éves –, mégis mindig vissza-visszatérünk hozzá, annyira célzottan jó személyiségfejlesztő hatása mind a tanulókra, mind a tanítókra nézve.

A fentiekből bizonyára érezhető, hogy a projekt szemléletű feldolgozásnak elkötelezett híve vagyok, nemcsak technikaórán, és nemcsak az alsós korosztályokban. Ezért is ajánlom a kollégák figyelmébe az alábbi óra tervezetét.

Tantárgy:	Életvitel-technika
Életkor:	6-7 évesek
Idő:	ősz vége
Időkeret:	négy-öt hét
Témakör:	Természetes anyagok környezetünkben. A fa és termésének feldolgozása.
Óra típusa:	Projekt rendszerű, folyamatos ismeretszerző
Munkafeladat:	Egyszerű szerszámok használatával a természetben talált anyagokból tárgyak és hideg étel készítése.
Ismeret:	Élő-élettelen természet, fafajták, termésben a mag, ehető-mérgező, gyógyhatású, honos, a megmunkálhatóság fogalmának magyarázata.
Képesség fejlesztése:	Anyanyelvi-absztrakt kifejezőképesség fejlesztése a projekt kivitelezése folyamán: emlékezet, megfigyelőképesség, kreativitás. Tapasztalatok szerzése többféle érzékszerv bevonásával. Ár, kézi fűró használata.
Kulcskompetencia:	Együttműködési képesség elindítása az első osztályban, döntési-felelősségvállalási képesség alapjai.
Attitűd formálása:	Pozitív érzelmi viszony erősítése a csoportokban, kitartás a munkavégzésben, énkép alakítása.

Alkalmazott irodalom:

Esztergályos Jenő: Első olvasókönyvem Apáczai Kiadó Celldömölk, 2004

Lantos Rezsőné-Lukin Lászlóné: Ének-zene az általános iskola 1. osztálya számára Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Nagy Attiláné-Palócz Ferencné: Alkalmazzuk a technikát 1. osztály Nemzeti Tankönyvkiadó
Seres Kálmánné-Szabó Ágnes: Háztartástan 1. osztályosoknak Műszaki Könyvkiadó, Bp.
A Praktika című újság számai

Előzmény:

Az óvodában a gyerekek falevelekből már készítettek kétdimenziós képet. Sokan felismerik a vadgesztenye termését és „tenyérszerű” levelét. Megtapasztalták az anyagok – köztük a természetből származók – megmunkálásának, alakításának nehézségét gömbölyítéskor, lapításkor, hengereléskor, összenyomáskor stb.

Ezekhez használtak kést, nyomódúcot, ollót, de leggyakrabban csupán a kezüket.

Tantárgyi kapcsolat: környezetismerettel, anyanyelvi- és énekórán már volt szó az élő-élettelen természet változatosságáról, folyamatos átalakulásáról és szépségéről.

Előzetes szervezés:

Már az első szülői értekezleten meg kell említeni a szülőknek, hogy támogatásukra számítunk a tantárgy sikere érdekében. (Az anyagi áldozattal járó anyagigényt mindig diszkréten, az igazságos teherviselés elvén, személyesen kértem be. Sohasem mondtak még nemet az ilyen vállaláskor a családok.)

Jelen óra esetében: sokféle falevéltre, őszi termésekre, különösen vadgesztenye gyűjtésére gondolok, amit még puhán, textilzsákban hoznak be.

Úgy döntöttünk, hogy technikaórán a gesztenyefajtákkal fogunk munkálkodni. Ezért szükséges a szelídgeszténye ágának és (makk)termésének a felkutatása is. Ennek begyűjtése igényezett egy kicsit nehéz feladatnak, de Nagymarosról ezt is tudott hozni az egyik család.

Anyag és eszközigény: pár méter damil, öt skatulya „lefejezett” gyufa, ragasztó, két „tégla” gesztenyemassza, villák, tálak, vágóeszközök, kevés vaj, öt evőkanálnyi tört mogoró vagy dió, 10 dkg kakaópor, körülbelül ugyanennyi rozs vagy zabliszt, kevés méz.

A projekt szervezésű óra menete:

Játék: A hétvégi kiránduláson gyűjtött vagy a kertből hozott préselt levelek azonosítása.
- Mutasd fel: a tölgy, a juhar, a vadgesztenye, a hárs, a szelídgeszténye levelét, termését!

Feladat: Illat, szín, alak, méret, felület, ragacsosság stb. alapján a levelek megfigyelése, csoportosítása többféle ötlet szerint, a termések különválasztása kosárba.

Képen: A vadgesztenye terméséből gyógysampont, visszérkrémet is készítenek.

- Miről volt szó a tegnapi környezetórán? Gyűjtsünk szavakat a képről!

Fejlesztés: Meglévő ismeretek kapcsolása a környezetórán felvetett szempontok szerint: a honosság fogalma, élő-élettelen anyagok, termésben fejlődik a mag stb.

Ráhangelődés:

A mai órán tovább bővítjük tudásunkat a fáról, mint természetes anyagról.

Előbb gyűjtsünk és énekeljünk is olyan dalt, ami a fával kapcsolatos!

Választás alapján: Hajlik a meggyfa, Én kis kertet keríték, Körtéfa, József Attila: Kertész leszek (zenehallgatás), egyéni ötletek.

Meglévő ismeretek rendezése, új ismeret bevezetése:

Melyik állítás igaz? (Tapssal válaszolj!)

Tanító: Minden gesztenyefa *termése* ehető.

Csak a nálunk *honos* szelídgesztényefa *termése* ehető.

A *mag* a termésben fejlődik.

A gesztenyék *szabálytalan (kerekded) formájúak*.

Fejlesztés: Vélemények, következtetés.

Munkaforma: egyéni – frontális munka

Célkitűzés: Ma mindent a kétféle gesztenyéből készítünk: vadgesztenyéből az egyik csoport, a másik az eheto szelidgesztenyéből. Ez lesz a nevük is! (Újra ág + termés bemutatása.)

Szervezés, csoportalakítás:

(Az „önkéntes” csoportalakítást ebben a korban még befolyásolni kell, mert valószínűleg többen szeretnének hideg ételt készíteni.)

Vadgesztenye csoport: Ők a termésekből ékszer, játékokat fognak készíteni.

Feladatok választása közösen. Feladata: a csoport segítése, kérések közvetítése a tanítónak.

Feladat: Rajzos terv készítése a választott munkához:

1. termésekből gyöngysor tetszőleges ritmus variálásával
2. állatfigura készítése kézi fűróval, termésekből + gyufából
- Melyik szerszámmra, eszközre lesz szükséged a munkadarab elkészítéséhez?
- Mire ügyelj a megmunkáláskor és az eszközhasználatkor?
- Hogyan akadályozhatod meg a vadgesztenye elmozdulását munka közben?

Tapasztalatból következtetés: A páros egyik tagja a munkapadhoz szorítja a termést, majd cserélnek. (a gesztenyével ne a kezükben tartva dolgozzanak!)

Módszer: magyarázat és bemutatás, az eszközhasználat gyakoroltatása a balesetek megelőzése céljából, folyamatos visszajelzés.

Munkaforma: ajánlott a páros munka

Eszköz: munkatankönyv, („Praktika”) kézi fűró, (ár), kés, csiszolóvászson, ragasztó, fából alátét, rongy, filctoll stb.

Fejlesztés: A szabálytalan forma megmunkálása nehezebb. Helyes eszközhasználat ellenőrzése folyamatosan, kreatív megoldások kiemelése a tanító részéről:

- Filctollal arcot is lehet rajzolni a gesztenye fehér feltjára.
- A levélnyéllel *rugalmasan* lehet összekötni a terméseket.
- A damilra fűzött termések *ritmusa* lehet szín, forma, elhelyezés stb. szerint.

Szelidgesztenye csoport: Hidegen édességet készít.

Feladatok választása közösen. Feladata: a technológia követése, torkosság megfékezése.

(A pedagógus folyamatos támogatására szükség lehet ebben az életkorban.)

- Mit mutat a tankönyvi ábra? (Miért szükséges kezet mosni ételkészítés előtt?)

Eszköz: gyúródeszka, sodrófa, pogácsaszaggató

Feladat: Rajzos terv készítése lépésenként.

Fokozatosan miből, mennyit adjunk a masszához? A művelethez szükséges eszközöket is rajzolják mellé.

Szervezés és munkamenet bemutatása: anyag darabolása, összegyúrása, nyújtás sodrófával, kiszaggatás, bevonat képzése, díszítés, (hűtés), tálalás. A másik adag gesztenyemasszába is kevés vaj + méz + liszt(+aroma) eldolgozása fokozatosan! A vállalkozó szelleműek formákat készíthetnek belőle.

Tapasztalat megfogalmazása közösen: A megfelelő *állag* (se túl puha, se nagyon morzsolódó) elérése a cél, amit később tovább alakítunk. (A tenyerünk hője is befolyásolhatja a formázást.)

Fejlesztés: irányított megfigyelés érzékeléssel, emlékezet erősítése, összefüggések keresése.

Munkaforma: kooperatív munka

- Mely konyhai eszközre lesz szükségünk a hideg édesség elkészítésekor?
- Mi segíti az anyagot képlékenyebbé tenni?
- Milyen vastagságúra nyújtjuk az anyagot, amelyből az érméket kiszaggatjuk?

Munkavégzés szempontjának újbóli megerősítése: Az adalék anyagokkal alakíthatóvá tesszük a főzött és tömbösített gesztenyemasszát. Egyforma méretű, (falatnyi) érméket alakítunk. Utána megforgatjuk a kakaóporban, magokkal díszítjük. Pár percig hűlni hagyjuk.

Módszer: a felelős és a tagok folyamatos munkakövetése, segítése.

Munkaforma: csoporton belüli munkamegosztás, a párok feladatot választanak, majd cserélnek.

Fejlesztés: Nyitva hagyjuk a díszítés módját, a párokra bizzuk a tálalás kivitelezését. Finommozgások, valamint az akarati tényezők fejlesztése. (Ne kószolgassanak, ez legfeljebb a felelős joga lehet!) A tisztaságra is ügyeljenek munka közben. Kötény használata ajánlott.

A munkavégzés alatt a tanító mindkét csoportot folyamatosan ösztönzi. Ha kell, újra bemutat, javít. Folyamatosan értékkel, kérdéseivel újabb gondolatokat indít el a tanulóiban. Dicséri a jól együttműködő párokat, csoportot.

Az eredmény bemutatása csoportonként

(Ez alatt már egyik csoport sem dolgozik.) Odafigyelnek a másik csoport beszámolójára.

Vadgesztenye csoport bemutatója:

Tanítási feladat: Mindkét csoportnál: a tervezés és a megvalósítás közötti kapcsolat lesz az értékelés alapvető szempontja. (Új fogalmak, ismeretek megerősítése élményhez kapcsolva.)

Hányan tudtak befejezni legalább egy munkadarabot? Melyik a legeredetiőbb?

Mi a másik csapat véleménye a munkákról? Te mivel tennéd egyénibbé az eredményt?

Hogyan tegyük el a konyhai eszközöket?

Fejlesztés: A felelős, a tagok néhány mondatos értékelése a produktumokról, a csoportról. (A másik csoport is hozzászólhat, ötleteket adhat a további munkadarabok elkészítéséhez.)

A tanító véleménye röviden: A természetben talált anyagokat nehéz feldolgozni, ezért segítettek a párok egymást. Pozitívumokat emel ki minden befejezett munkadarabnál.

Munkaforma: differenciált – egyéni, frontális,

A projekt továbbvitele: Délután kiállítás készítése a munkákból a folyosói vitrinekbe.

(A megmaradt termékekből pedig a napköziben még játékokat készíthetnek.)

Szelidgesztenye csoport bemutatója:

Előbb a felelős és a tagok véleményezik a munkát. A tanító összefoglalója a csoportmunka tapasztalatairól, eredményességéről.

Mennyire sikerült a masszát egyenletessé gyúrni? Milyen az íze?

Elégedettek-e a díszítéssel? Mire lenne szüksége a többieknek a kóstolás előtt?

Fejlesztés: A felhasznált természetes anyagok felidézése, tulajdonságaik rendszerezése: főtt gesztenyemassza (töredezik), vaj (lágýt), méz (édesít és lágýt), kakaó (ízésít), liszt (tömörít), magok (ízésítenek és díszítenek).

Higiénés feltételek megteremtése az evés előtt.

A tálalás esztétikája és a kölcsönös kínálás kultúrája.

Módszer: közös megbeszélés, vélemények megfogalmazása, összegzés.

Tálatás-kóstolás (Alatta zenehallgatás: A. Vivaldi: Az ős)

(A napközi vezetőjének és az osztályt tanító többi kollégának kóstoltót teszünk félre a hűtőbe.)

A pedagógus értékelése:

A készített produktumok mellett a csoportokon belüli *együtműködésre* helyezi a hangsúlyt. A legnagyobb eredmény, hogy a gyerekek egymástól tanulhattak, közben új tapasztalatokat szereztek. Az ételkészítés mindig népszerű, mivel azonnali sikert (élvezetet) nyújt.

Elégedettségét fogalmazza meg a felelősök értékelésével kapcsolatban, hiszen ők többet vállaltak a munkából. A tanulóknál az önértékelést elindíthatja, bár ez is hosszú folyamat során alakul, mégis hagyjunk rá elég időt minden órán.

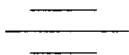
A projekt utóélete:

Másnap két kisdíák kóstoltót hozott – a hasonló módon – otthon is készített édességből.

Tervezzük a könyvtár meglátogatását azzal a céllal, hogy Marék Veronika gesztenyefigurákról szóló meséit felkutassuk.

Pedagógiai kiegészítés:

Az első évfolyam első félévében a projektoktatás *egyes elemeivel* kezdjük el a tanulási-tanítási stratégia sajátos lépéseire való szoktatást. Ezért itt a közös témaválasztás után, inkább a közös tervezésre-kivitelezésre, értékelésre került a hangsúly, így értelemszerűen kissé háttérbe szorult a szervezés és az adatgyűjtés lépése. Ebben az időszakban ezek még a pedagógus feladatai.

ÖKRÖS ILDIKÓ

tanár

Dózsa György Általános Iskola

Szeged

Az olasz nyelvi tagozat megalakulása, az olasz nyelv tanításának története a szegedi Dózsa György Általános Iskolában

Iskolánk az 1982-83-as tanévben különleges kísérletbe kezdett. Dr. Tokody László matematika-fizika szakos tanár irányításával – aki jól beszélt olaszul – bevezette az olasz nyelv tanítását a napköziben, 5.a és 5.b osztályos tanulók egy csoportjában.

A nyelvvoktatás kezdetben kizárólag a szóbeliségen alapult. A tanár a napköziben zajló tevékenységekhez kapcsolódó kifejezéseket, utasításokat olaszul mondta, így a gyerekek mindent megértettek a szituációból, mivel ezek a helyzetek minden nap megisméltódtak, könnyű volt a szavakat elsajátítani. Például az ebédlői utasítások is csak olasz nyelven hangzottak el, de ugyanígy az udvari játék, a tanulási idő összes kifejezése csak és kizárólag olaszul folyt.

A gyerekek megtanulhatták a hétköznapi dolgok neveit a szavak magyarra fordítása nélkül. Az idegen nyelv elsajátítását különböző versek, dalok, mondókák is segítették, melyeket könnyű volt megjegyezni a rímek miatt. A gyerekeknek nagyon tetszettek ezek a mondókák, melyeket el is játszottak a szünetekben, és megtanították a többieknek is. Ez azt jelenti, hogy az olasz nyelv tanulása inkább volt játék, mint fárasztó munka.

Az 1983-84-es tanévtől az iskola vezetése miután látta az új módszer sikerét, a délelőtti órarendi órák közé tette az olasz nyelvet.